

بررسی دیدگاه دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه شاهد نسبت به طرح استاد مشاور

نویسندگان: دکتر محسن فرمپینی فراهانی^۱، مجید دارابی^۲ و کوروش
اسماعیلی^۳

۱. استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد
۲. کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی
۳. کارشناس ارشد سنجش و اندازه گیری

* E-mail: Famahinifar@yahoo.com

چکیده

راهنمایی و مشاوره صحیح، مناسب و در دسترس طی دوران تحصیل برای دانشجویان و به خصوص دانشجویان شاهد و ایثارگر، از اهمیت ویژه ای برخوردار است به همین منظور و برای کمک و راهنمایی به دانشجویان شاهد و ایثارگر در زمینه های مختلف (آموزشی، اجتماعی و ...) در اکثر دانشگاه ها، طرح «استاد مشاور» در حال اجرا است. از آن جا که مخاطب طرح استاد مشاور، دانشجویان شاهد و ایثارگر می باشند و تمامی تلاش مسئولان در جهت ارتقای سطح علمی و راهنمایی آنان است، رضایت و عدم رضایت آنان، جهت باز بینی و ارزیابی این طرح، از اهمیت بسیار برخوردار است. پژوهش حاضر، طرح استاد مشاور را از دید دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه شاهد، مورد بررسی قرار داده است. اهداف بررسی شامل: الف- دیدگاه دانشجویان شاهد و ایثارگر در خصوص؛ نقش استاد مشاور در ابعاد مختلف تحصیلی و علمی، ب- نقش استاد مشاور در ابعاد مختلف غیر تحصیلی، و ج- در خصوص کلیت طرح استاد مشاور، بوده است. روش تحقیق، توصیفی و از نوع پیمایشی و جامعه آماری نیز شامل کلیه دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه شاهد در نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۸-۸۷ بوده است، روش نمونه گیری، طبقه ای نسبی و با توجه به حجم جامعه (۵۹۹ نفر) تعداد نمونه با بهره گیری از جدول مورگان ۲۳۴ نفر برآورد شده و در مرحله بعد، افراد نمونه در هر یک از دانشکده های دانشگاه شاهد، با رعایت نسبت ها، انتخاب شده اند. ابزار مورد استفاده، پرسشنامه محقق ساخته با ۲۵ سوال بسته پاسخ و ۲ سوال باز پاسخ بوده است. داده های تحقیق با استفاده از شاخص های آمار توصیفی و نیز با استفاده از آزمون تی مستقل، تحلیل و تفسیر شده اند. نتایج حاکی از آن است که این طرح در هیچ یک از ابعاد مورد نظر، نتوانسته رضایت دانشجویان را جلب نماید.

کلیدواژه ها: استاد مشاور، دانشجوی شاهد و ایثارگر، ارزیابی دیدگاه دانشجویان

دانشور

رشته

تربیت و اجتماع

• دریافت مقاله: ۸۹/۲/۸

• پذیرش مقاله: ۸۹/۱۱/۲۰

Scientific-Research Journal
Of Shahed University
Seventeenth Year
No.42
Aug-sep. 2010
Education & Society

دوماهنامه علمی-پژوهشی

دانشگاه شاهد

سال هفدهم - شماره ۴۲

شهریور ۱۳۸۹

مقدمه

وقتی صحبت از «مشورت» یا «مشاوره» می‌شود، نخستین چیزی که به ذهن می‌رسد این است که کسی «مشکل» یا «مساله» خاصی دارد و درباره آن با کسی که بیش‌تر می‌داند صحبت می‌کند تا مشکلش حل شود. مشکل یا مساله هم به هر وضع پیچیده، واقعی یا ساختگی گفته می‌شود که حل آن مستلزم فعالیت فکری و عقلی است و مشاوره نیز به معنی رأی و نظر فرد یا افراد دیگری را در انجام کاری یا درباره مساله‌ای خواستن است که طی آن به تجزیه و تحلیل مساله و انتخاب راه‌حل‌های مناسب مبادرت می‌شود. شکل اجرای مشاوره اغلب بصورت چهره به چهره و در جلسات محرمانه بین مشاور و مراجع انجام می‌شود. با این حال، مشاوره می‌تواند از طریق تلفن و امروزه از طریق اینترنت، ایمیل یا ویدئو کنفرانس هم انجام شود.

امروزه مشاوره به عنوان یک تخصص ویژه و علمی که در حوزه‌های مختلف تحصیلی، شغلی، خانوادگی و ... به ارائه راهکار می‌پردازد در حال رشد و گسترش است. هدف مشاوره، کمک و یاری رساندن به مراجع است تا مهمترین و شایسته‌ترین راه را انتخاب کند و عاقلانه‌ترین تصمیمات را اتخاذ کند. تجربه هر فردی نشان می‌دهد که هرازگاهی مشکلاتی به وجود می‌آیند که باید حل شوند و تصمیماتی باید گرفته شوند و راه‌لهایی باید انتخاب و یا ترک شوند، کمتر فردی می‌تواند همه مشکلاتش را خود حل کند، همیشه تصمیم درست بگیرد و بهترین راه حل را انتخاب نماید [۱]. از طرف دیگر مشکلات در حال افزایش هستند و کاربرد علوم فیزیکی و زیست‌شناختی هم به تنهایی نمی‌توانند به راحتی مشکلات را حل کنند چرا که راه‌لهای برخی مشکلات در حوزه دیگری قرار دارند. مشاوره مبتنی بر رابطه یاورانه است و باید بتواند به افراد کمک کند تا دوباره فکر کنند دوباره تصمیم بگیرند و رفتار خود را تغییر دهند.

برای مشاوره تعاریف متعددی ارائه شده است به نظر پاترسون (Patterson)، مشاوره جریان یاورانه ای است که در آن برقراری رابطه‌ی صمیمی بین مراجع و مشاور ضرورت دارد. مراجع، مشکل روانی و عاطفی دارد که از طریق حضور و تعامل در جلسه‌ی مشاوره، راه حل برای مشکلش می‌یابد و مشاور در حل مشکلات روانی مهارت دارد در این دیدگاه، برقراری رابطه‌ی مشاوره‌ای درمان بخش است و تنها دادن اطلاعات و پند و اندرز به مراجع، مشاوره محسوب نمی‌شود [۲]. از نظر شعاری نژاد (۱۳۶۴) مشاوره نوعی بستگی و رابطه بین دو فرد است که یکی قصد دارد دیگری را در حل مشکلاتش در زمینه‌ی خودشناسی، شغلی و آموزشی کمک کند [۳]. بنا به بررسی‌های گاستاد (Gustad)، در تعریف‌هایی که از مشاوره به عمل آمده است سه خصیصه‌ی مشترک در آنها وجود دارد: شرکت‌کنندگان، که معمولاً دو نفرند؛ یکی مشاور و دیگری مراجع؛ هدف، که معمولاً متوجه کمک به سازگاری، کارآمدی و سعادت فرد است و یادگیری که در پویش مشاوره‌ای مورد تاکید می‌باشد [۴].

مشاوره خصایصی دارد که آنرا از مشورت‌های فردی با سایر افراد متمایز می‌کند:

- مشاوره فرایندی بیش از پند و اندرز دادن است، کار مشاور آن است که عمل تفکر را برای مراجع آسان سازد نه اینکه خود به این کار اهتمام ورزد.

- مشاوره بیش از ارائه راه حل برای مشکل فوری و آنی است، فرایند مشاوره ایجاد تغییرات و دگرگونی‌ها در فرد است و او را قادر می‌سازد که تصمیمات عاقلانه و درستی برای آینده خود بگیرد و خود را از مشکلات آنی برهاند.

- مشاوره بیش از اقدامات و اعمال، به نگرش‌ها و نظرات توجه دارد. بر اثر تغییر در نگرشها، دگرگونی در اعمال پیش می‌آیند که خود مسیر جدیدی در راه رشد فرد است.

- مشاوره به طور اجتناب‌ناپذیری درگیر با ارتباطات مراجع با سایر افراد است [۵].

و روانی دچار می شوند برخی از دانشجویان نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود در سال های اول و دوم تحصیل در دانشگاه دچار تردید می شوند و . . .

برای کمک و راهنمایی دانشجویان شاهد و ایشار گر در زمینه های آموزشی، خانوادگی، روحی، اجتماعی در اکثر دانشگاه ها طرح «استاد مشاور» در حال اجراست این طرح در قالب راهبردهای مثل: الف- نظارت مستمر بر روند تحصیلی با استفاده از پرونده آموزشی دانشجویان ب- ایجاد ارتباط صمیمانه برای شناسایی استعدادها و نیازهای تحصیلی، رفاهی، و عاطفی دانشجویان و ج- تلاش برای یافتن راه حل های مناسب در چارچوب قوانین و امکانات و پیگیری لازم برای کمک به رشد و شکوفایی استعدادها، تأمین نیازها و رفع موانع به دنبال بهبود وضعیت علمی دانشجویان شاهد می باشد.

برای تبیین جایگاه و نقش استادمشاور در این طرح و جلوگیری از تداخل مسئولیتهای وی با نهادهای متعارف در سطح دانشگاهها، مانند دفتر مشاوره دانشجویی نکات ذیل مورد تأکید قرار گرفته است:

۱. استادمشاور همان نقش استاد راهنمای تحصیلی را دارد که علاوه بر اجرای بند الف (از راهبردها) به موضوعات مؤثر بر روند تحصیلی دانشجو، مذکور در بندهای ب و ج (از راهبردها) نیز توجه خواهد داشت.

۲. استاد مشاور مسئولیت اجرائی در رفع موانع تحصیلی مانند مسائل رفاهی، علمی، عاطفی، فرهنگی و ... را ندارد، بلکه با ارجاع به موقع مشکلات به مراجع ذیربط پیش بینی شده در طرح، نقش خویش را در رفع موانع ایفا می کند.

نحوه انتخاب استادمشاور نیز به این شکل است که به پیشنهاد مدیرکل امور دانشجویان شاهد و ایشارگر دانشگاه، توسط ریاست دانشکده یا دانشگاه، به مدت دو نیم سال تحصیلی منصوب می شود که پس از ارزیابی، انتصاب مجدد وی بلامانع خواهد بود.

برخی از وظایف استادمشاور به شرح زیر است:

۱. دریافت پرونده تحصیلی دانشجو برای کنترل و ارزیابی مستمر پیشرفت تحصیلی

لذا با توجه به افزایش قابل ملاحظه جمعیت دانشجویان در سطح کشور و فرصت های جدیدی که در دانشگاه ها برای شکل گیری فرهنگ ارتباطی- اجتماعی در دانشجویان فراهم شده، لزوم همراهی و کمک به آنها در راه کسب دانش و مهارت های جدید تشدید می شود و از سوی دیگر احتمال اینکه خانواده و محیط های آموزشی و پرورشی قبل از دانشگاه به حد کافی زمینه کسب مهارت های مورد نیاز دانشجویان را فراهم نکرده باشد، مسئولیت خطیر دانشگاهها را در آموزش و پرورش دانشجویان تشدید می شود و برای رسیدن به این هدف ارائه مشاوره و راهنمایی از طریق اساتید به دانشجویان یک ضرورت است [۶] در واقع موضوع «استادمشاور» مقوله جدیدی نیست بلکه نیازی بديهی و پذیرفته شده در کلیه نظام های آموزشی برای همه دانشجویان است که به منظور پیشگیری از افت تحصیلی، فراهم کردن زمینه های ارتقا علمی و رفع مشکلات آموزشی، پژوهشی، فردی، اجتماعی و رفاهی دانشجویان شکل گرفته است، تحقیقات انجام شده هم در مورد مشکلات روانی، عاطفی و اجتماعی دانشجویان موکدا اهمیت و ضرورت اقدامات جدی در این زمینه را مطرح میکنند [۷]

از طرف دیگر ایجاد شرایط، زمینه و مهارت های لازم برای ارتقای سطح علمی و رشد استعدادهای دانشجویان شاهد و ایشارگر و حل و فصل مشکلات مختلف آنان، از وظایف و اهداف اصلی نظام آموزشی عالی محسوب می گردد. دانشجویان شاهد و ایشارگر به لحاظ شرایط خاص خود در طول زندگی، در سال های اول ورود به دانشگاه فشارها و ناراحتی های بیشتری را تجربه می کنند، که از آن جمله می توان به جدایی از محیط زندگی خانواده و مسائل عاطفی و روانی مرتبط، وارد شدن در زندگی فعلی دانشجویی و مشکلات اقتصادی و معیشتی، مسائل و برنامه های درسی، شرایط خوابگاه و . . اشاره کرد. برخی از دانشجویان شاهد و ایشارگر طی سال های تحصیل به آشفتگی های عاطفی

شورای اساتیدمشاور دانشکده و مدیرکل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر.

این طرح در دانشگاه شاهد نیز طبق مقررات و آیین نامه ها و در ابتدای هر سال تحصیلی با پی گیری های ستاد شاهد دانشگاه و با مکاتبه با دانشکده های مختلف، برای معرفی استادان متعهدی که به لحاظ کاری مشغله کمتری داشته و علاقه مند به همکاری با این طرح می باشند و در زمینه های مختلف آموزشی، خانوادگی، روحی، اجتماعی و ... آگاهی های لازم را دارند؛ اجرا می شود. لذا با در نظر گرفتن اهمیت اجرای این طرح و نیز وجود ادعاهای متفاوت در مورد تاثیر و مفید بودن آن و نیز عدم امکان برنامه ریزی برای اجرا بهینه آن در آینده؛ بدون بررسی و ارزیابی میزان رضایت از این طرح، این تحقیق انجام می شود.

نتایج تحقیقات محققان مختلف در مورد میزان اثر بخشی این طرح هم متفاوت است؛ برخی این طرح را موفق و برخی نیز میزان موفقیت آن را کم می دانند در ادامه به برخی از این تحقیقات اشاره می شود: بنی اسدی (۱۳۸۳) به بررسی میزان اثربخشی طرح استاد مشاور در کاهش آسیب های آموزشی، روانی و فرهنگی دانشجویان شاهد در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی استان سمنان پرداخته است. جامعه ی آماری پژوهش عبارتند از ۳۳۵ نفر از دانشجویان شاهد دانشگاه ها و مؤسسات عالی مستقر در استان سمنان در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ است که ۱۷۹ نفر از آنان به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه انتخاب شده اند. مصاحبه و پرسشنامه ی محقق ساخته، به عنوان ابزار جمع آوری اطلاعات است و تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از روش های معمول شامل آمار توصیفی (جداول توزیع فراوانی، درصد فراوانی، میانگین) و آمار استنباطی (آزمون Z، آزمون کالموگروف - اسمیرنف، آزمون t و تحلیل واریانس یک طرفه) انجام گرفته است. براساس نتایج به دست آمده، طرح استادمشاور در پیش گیری از پیشرفت مشکلات آموزشی و تحصیلی دانشجویان شاهد، حذف یا کاهش موانع پیشبرد برنامه های علمی و فرهنگی، برنامه های

۲. اختصاص حداقل یک ساعت وقت مشاوره در

یک یا دو جلسه برای هر دانشجو در طول یک ماه

۳. توجه خاص به دانشجو در بدو ورود و توجیه وی نسبت به ویژگیهای محیط تحصیلی و راهنمایی او در انتخاب، حذف و اضافه واحد و ... باتوجه به سوابق تحصیلی، به نحوی که آسیب پذیری دانشجو را در اولین نیمسال ورود به حداقل برساند.

۴. آشنا نمودن دانشجویان با مقررات و قوانین آموزشی.

۵. درصورت بروز مشکل آموزشی، راهنمایی و چاره جویی در چارچوب قوانین (کاهش واحد، حذف ترم و ...) برای پیشگیری از افت تحصیلی، مشروطی، اخراج و

۶. ارائه پیشنهاد تغییر گرایش، رشته، انتقال، مرخصی تحصیلی و ... برای رفع مشکل تحصیلی دانشجو به شورای اساتید دانشکده و مدیرکل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر.

۷. راهنمایی دانشجویان در زمینه روش های صحیح مطالعه.

۸. تشویق دانشجو به حضور در فعالیتهای فوق برنامه، همایش ها و اردوهای فرهنگی

۹. توجه و عنایت به مسائل معیشتی، عاطفی و روحی، اجتماعی و فرهنگی و درصورت احساس مشکل، ارائه گزارش فوری (فرم شماره ۳) و نیز ارائه پیشنهادات و نظرات (فرم شماره ۴) به شورای اساتیدمشاور دانشکده و مدیرکل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر.

۱۰. شرکت در شورای اساتیدمشاور دانشکده و نیز شورای اساتیدمشاور دانشگاه برحسب مورد.

۱۱. شرکت در گردهمایی ها و برنامه های توجیهی که توسط اداره کل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر در سطح دانشکده و دانشگاه برگزار می شود.

۱۲. ارائه نظرات و پیشنهادات سازنده، مبتنی بر تحقیقات و تجارب در تغییر روش ها، قوانین و ... به

سالهای ۷۵ تا آخر ۷۸ در دانشگاههای شهر تهران (۲) کارکنان اداره کل شاهد و ایشارگر وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (۳) کارکنان اداره کل شاهد و ایشارگر وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی (۴) معاونان فرهنگی ادارات کل شاهد در استانهای کشور؛ اهم مشکلات دانشجویان شاهد که در نتایج این تحقیق آمده شامل موارد زیر می باشد: الف) مشکلات مادی ب) عاطفی - روحی ج) نگرش منفی جامعه نسبت به سهمیه شاهد د) اشتغال خود و اعضای خانواده ه) مسکن و مسایل فرهنگی [۱۱].

- هدف پژوهش یزدی (۱۳۸۲) شناخت نظرات دانشجویان شاهد در مورد اثربخشی خدمات آموزشی اداره کل امور دانشجویان شاهد و ایشارگر دانشگاه بوعلی سینا و همچنین بررسی میزان رضایتمندی این دانشجویان است. روش این تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری آن هم شامل تمامی دانشجویان شاهد بوده که در سالهای ۷۵ تا ۸۰ در مقطع کاردانی و بالاتر در دانشگاه بوعلی پذیرفته شده اند. حجم نمونه ها ۹۴ نفر بوده که با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده اند. ابزار مورد استفاده در گردآوری اطلاعات هم شامل استفاده از مطالعه اسناد و مدارک، و پرسشنامه محقق ساخته است. با توجه به نتایج این پژوهش، دانشجویان از خدمات و تسهیلات آموزشی ارائه شده توسط اداره کل امور دانشجویان شاهد و ایشارگر راضی بوده و از نظر آنها این خدمات بر پیشرفت تحصیلی، ارتقای علمی و علاقه به ادامه تحصیل دانشجویان شاهد مؤثر بوده است [۱۲].

- هدف شیردل (۱۳۷۹) در تحقیق خود، بررسی میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاه فردوسی مشهد و کشف عوامل مؤثر بر روند زندگی تحصیلی دانشجویان شاهد می باشد. این تحقیق از نوع توصیفی بوده و جامعه ی آماری آن دربرگیرنده ی کلیه ی دانشجویان شاهد در حال تحصیل در مقطع کارشناسی دانشگاه فردوسی مشهد می باشد که بالغ بر ۶۰۵ نفر بوده و طی سال های ۸۱-۷۹ وارد دانشگاه شده اند و از میان

مربوط به توسعه ی مطالعات و تحقیقات دانشجویان، تعارضات اخلاقی و باورهای دینی دانشجویان و هم چنین کاهش یا حذف موانع مربوط به رفتارهای سازشی دانشجویان شاهد به میزان زیاد مؤثر است [۸].

کریمی (۱۳۸۳) در تحقیق خود به بررسی و تبیین میزان موفقیت طرح استاد مشاور در پیشبرد امور آموزشی و پرورشی دانشجویان شاهد در دانشگاه کردستان با استفاده از روش تحقیق توصیفی - پیمایشی پرداخته است. او در تحقیق خود نظرات همه ۱۲۰ دانشجوی شاهد دانشگاه را با استفاده از یک پرسشنامه ۱۶ سوالی بررسی کرده است. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که طرح استاد مشاور به خوبی توانسته است دانشجویان را در هدایت تحصیلی (آشنا کردن آنها با مقررات آموزشی) آشنا نماید [۹].

مشکبید حقیقی (۱۳۸۲) در تحقیقی میزان موفقیت طرح استاد مشاور را در پیشبرد امور آموزش و پرورش دانشجویان شاهد مراکز آموزش عالی استان گیلان مورد بررسی قرار داده است. روش این تحقیق از نوع پیمایشی است. در این تحقیق به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. بر پایه نتایج این پژوهش به اعتقاد دانشجویان، اساتید مشاور در رفع تمام مشکلات مورد بررسی، نامؤثر عمل کرده اند. همچنین به زعم دانشجویان بیشترین میزان نامؤثر بودن اساتید مشاور در بعد رفع مشکلات مربوط به امور روحی، عاطفی و روانی در دانشجویان و کمترین میزان نامؤثر بودن آنها به بعد رفع مشکلات مربوط به امور زندگی روزمره است [۱۰].

هدف اصلی پژوهش صادق موسوی (۱۳۷۷) پاسخگویی به این سوال است: که عملکرد طرح شاهد در بخش آموزش عالی چگونه بوده است؟ او به منظور گردآوری اطلاعات از (۱) کارنامه دانشجویان شاهد و غیرشاهد (۲) مطالعه اسناد و مدارک (۳) پرسشنامه و (۴) مصاحبه استفاده نموده است. جامعه مورد مطالعه این تحقیق هم عبارتند از: (۱) دانشجویان شاهد ورودی

از این نشان می دهد که بین موفقیت تحصیلی دانشجویان شاهد و غیرشاهد در رشته های پزشکی و پرستاری تفاوت معناداری وجود دارد. این تحقیق همچنین گویای آن است که بین میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان شاهد و غیرشاهد در رشته ی پزشکی، براساس نوع سهمیه ی آن ها تفاوت وجود دارد؛ ولی برای دانشجویان رشته ی پرستاری تفاوت چندانی مشاهده نمی شود [۱۵].

در مجموع و با توجه به نتایج مورد اشاره در تحقیقات محققان قبلی می توان این گونه نتیجه گیری نمود که اولاً دانشجویان شاهد و ایثارگر در ضمن تحصیل دانشگاهی، دارای مشکلات بیشتری به نسبت دانشجویان عادی هستند و دوم اینکه این مشکلات باعث افت تحصیلی و عقب افتادگی تحصیلی آنها به نسبت دانشجویان عادی شده است و سوم این مساله که آیا طرح استاد مشاور توانسته در این زمینه یاور و کمک برای این دانشجویان باشد یا نه؟ در تحقیقات مورد تایید قرار نگرفته است.

با عنایت به تحقیقات انجام شده در این زمینه، و در جهت افزایش کارایی طرح استاد مشاور، در این تحقیق سعی شده با تفکیک عملکرد اساتید مشاور به دو بعد آموزشی و غیر آموزشی، سطح رضایتمندی دانشجویان از اساتید مشاور و انتظارات و زمینه های مراجعه به آنها در قالب سوالات زیر مورد بررسی قرار گیرد:

۱- نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد چگونه است؟

۱-۱ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در پیشرفت تحصیلی آنان چگونه است؟

۱-۲ دیدگاه دانشجویان شاهد نسبت به نقش استاد مشاور در پیشگیری از مشکلات آموزشی و جلوگیری از افت تحصیلی آنان چگونه است؟

۱-۳ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور کمک در حل و فصل مشکلات فردی و خانوادگی (مؤثر بر وضعیت تحصیلی)، آنان چگونه است؟

۱-۴ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در تشویق به شرکت آنان در کلاس های جبرانی و فعالیت های فوق برنامه چگونه است؟

آنان ۸۵ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی سیستماتیک انتخاب شده اند. ابزار جمع آوری اطلاعات هم پرسشنامه است. بنا بر نتایج این تحقیق بین دانشجویان شاهد و دانشجویان غیرشاهد تفاوت هایی دیده شده که بیش تر حاکی از موفقیت نسبی فرزندان غیرشاهد است و فقدان پدر و ازدواج مجدد مادر، در روند تحصیلی دانشجویان تأثیر دارد [۱۳].

کاهه (۱۳۷۵) در تحقیق خود به بررسی علل افت تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاه صنعتی امیرکبیر پرداخته است. جامعه آماری این تحقیق در بر گیرنده مجموع دانشجویان شاهد فعال شاغل به تحصیل در نیمسال اول ۷۵-۷۴ است. روش این تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی است. نتایج به دست آمده از این تحقیق به شرح زیر است؛ موارد زیر در افت تحصیلی دانشجویان شاهد مشاهده مؤثر است: ۱- مشکلات اقتصادی چون: گرانی کتاب، نبود خوابگاه، وضعیت شغلی این گروه از دانشجویان، وضعیت مسکن، هزینه حمل و نقل و ... ۲- مشکلات آموزشی در حین تحصیل مانند: سختی رشته، نحوه تدریس بعضی از اساتید، کمبود وسائل کمک آموزشی ۳ - مشکلات روحی، جسمی، خانوادگی، کمروبی، عدم اعتماد به نفس و نگرانی از آینده شغلی ۴- عدم توجه بودن به قوانین آموزشی و نحوه اخذ صحیح دروس ۵- نبودن کلاسهای حل تمرین به مقدار نیاز دانشجویان [۱۴].

حسینی و نوروزی (۱۳۸۳) در تحقیق خود به بررسی میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان شاهد در مقایسه با دانشجویان عادی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان زنجان پرداخته اند. روش پژوهش پیمایشی و جامعه آماری هم مشتمل بر ۲۳ نفر دانشجوی شاهد شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی زنجان و ۲۳ نفر دانشجوی غیرشاهد که به صورت تصادفی از میان دانشجویان عادی دانشگاه مذکور انتخاب گردیده اند. اطلاعات لازم به صورت اسنادی و از طریق مراجعه به کارنامه های دانشجویان مورد بررسی، استخراج شده است. نتایج به دست آمده

۳-۳ دیدگاه دانشجویان نسبت به ویژگی های یک استاد مشاور ایده آل چگونه است؟

۳-۴ دیدگاه دانشجویان در مورد دلایل مراجعه به استاد مشاور چیست؟

۳-۵ رضایت دانشجویان شاهد نسبت طرح استاد مشاور در چه حدی است؟

روش

روش تحقیق از نظر هدف، از نوع تحقیق کاربردی و از نظر روش، توصیفی و از نوع پیمایشی می باشد؛ روش انجام کار نیز به این صورت بود که با تهیه لیست دانشجویان شاهد و ایثارگر و و انتخاب نمونه از آنها، ابزار تحقق در بین آنها اجرا و داده های لازم برای پاسخگویی به سوالات تحقیق جمع آوری شد.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان شاهد و ایثارگر در ۸ دانشکده دانشگاه شاهد در نیمسال دوم تحصیلی ۸۸-۸۷ است که تعداد آنها ۵۹۹ می باشد. روش نمونه گیری طبقه‌ای نسبی است؛ لذا با توجه به حجم جامعه (۵۹۹ نفر) تعداد نمونه با بهره گیری از جدول مورگان ۲۳۴ نفر برآورد می شود. در مرحله بعد، حجم نمونه در هر یک از دانشکده های دانشگاه شاهد با رعایت نسبت ها انتخاب شد (جدول شماره ۱).

جدول ۱. تعداد نمونه دانشجویان دانشگاه در نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۸ - ۸۷ در دانشکده های مختلف

دانشکده	تعداد نفرات	تعداد نمونه
پرستاری و مامایی	۱۸	۷
پزشکی	۹۱	۳۶
دندان پزشکی	۶۹	۲۷
علوم انسانی	۲۱۲	۸۳
آموزش های آزاد (نیمه حضوری)	۲۰	۸
علوم پایه	۴۳	۱۷
علوم کشاورزی	۵۵	۲۱
فنی و مهندسی	۷۶	۲۹
هنر	۱۵	۶
مجموع	۵۹۹	۲۳۴

۱-۵ دیدگاه دانشجویان نسبت به میزان زمان منظور شده توسط استاد مشاور برای مشاوره و راهنمایی تحصیلی آنان چگونه است؟

۱-۶ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در فراهم سازی زمینه آشنایی با قوانین آموزشی (انتخاب واحد، مشروطی و . . .)، چگونه است؟

۲- نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان چگونه است؟

۲-۱ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در کمک به حل مشکلات روحی، روانی، فردی و خانوادگی آنان چگونه است؟

۲-۲ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در کمک به حذف یا کاهش تعارضات اخلاقی و ناهنجاری اجتماعی آنان چگونه است؟

۲-۳ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در کمک در رفع یا کاهش موانع رفتار های سازشی و مهارت های ارتباطی آنان چگونه است؟

۲-۴ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در کمک در حل تعارضات اخلاقی و کسب فضائل اخلاقی آنان چگونه است؟

۲-۵ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در ایجاد و تقویت باورهای دینی-مذهبی آنان چگونه است؟

۲-۶ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در بالا بردن اعتماد به نفس و رشد شخصیت فردی آنان چگونه است؟

۲-۷ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در کمک به حذف یا کاهش موانع پیشبرد برنامه های علمی و فرهنگی و توسعه مطالعات و تحقیقات آنان چگونه است؟

۲-۸ دیدگاه دانشجویان نسبت به نقش استاد مشاور در کمک در انس گرفتن با محیط دانشگاه (خاصه دانشجویان جدیدالورود) چگونه است؟

۳- دیدگاه کلی دانشجویان شاهد در باره استاد مشاور چگونه است؟

۳-۱ دیدگاه دانشجویان نسبت به نحوه انتخاب استاد مشاور در دانشگاه چگونه است؟

۳-۲ دیدگاه دانشجویان نسبت به نحوه تعامل و ارتباط استاد مشاور با آنان چگونه است؟

ابزار

جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه محقق ساخته ای که شامل ۲۵ سوال بسته پاسخ پنج درجه ای (مقیاس لیکرت) و ۲ سوال باز پاسخ است انجام گرفت.

برای تعیین روایی پرسشنامه، سوالات تهیه شده از نتایج تحقیقات محققان و مستندات موجود مورد بررسی متخصصین قرار گرفت؛ به این شکل که برای تعیین روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه در اختیار تعدادی از اساتید دانشکده علوم انسانی دانشگاه شاهد قرار گرفت و نظرات اصلاحی آنان در پرسشنامه منظور گردید و در نهایت پرسشنامه مورد تایید آنها قرار گرفت و به این شکل روایی صوری و محتوایی پرسشنامه محقق شد.

پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از روش برآورد ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید که مقدار آن ۰/۹۸ محاسبه شده که حاکی از اعتبار بالای پرسشنامه طراحی شده برای این تحقیق می‌باشد.

شیوهی تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده ها تحقیق هم علاوه بر آماره‌های توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ...) از آزمون T حالت اول (تک گروهی) استفاده شد.

یافته های تحقیق

در تحلیل داده های پرسشنامه، برای هر یک از اهداف تحقیق دو نوع تحلیل انجام شد؛ در ابتدا به جهت اینکه ماهیت این تحقیق کاربردی است و نوع پاسخ به تک تک سوالات هم می تواند قابل استفاده باشد ابتدا تحلیل آماری و نتیجه گیری از تک تک سوالات ذکر شد و در ادامه سعی شده به سوال کلی تحقیق (با ترکیب تک تک سوالات هر بخش) پاسخ داده شود:

سوال (۱): نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد چگونه است؟

برای بررسی سوال اول تحقیق، تعداد پاسخ دهندگان به تک تک سوالات منظور شده برای بررسی "نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد"، میانگین سوالات، تی تک گروهی، درجه آزادی و سطح معنی داری برای تک تک سوالات محاسبه شده است؛ نتایج در جدول شماره ۱ آمده است:

جدول ۲. آماره هایی توصیفی برای پرسش‌های سوال اول تحقیق و آزمون تفاوت آن‌ها با میانگین مقیاس لیکرت با استفاده از آزمون تی تک گروهی

شماره	سؤال‌ها	تعداد پاسخ‌ها	میانگین پاسخ‌ها	تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۱	برای پیشرفت تحصیلی خود تا چه میزان نقش استاد مشاور را مؤثر می‌دانید؟	۲۱۸	۲/۹۰	-۱/۰۱۵	۲۱۷	۳۱۱
۲	استاد مشاور شما تا چه میزان در پیشگیری از مشکلات آموزشی برای شما مؤثر بوده است؟	۲۱۷	۲/۴۸	-۶/۱۸۷	۲۱۶	۰۰۰
۳	تأثیر توصیه‌ها و کمک استاد مشاور تا چه میزان در کاهش افت تحصیلی شما مؤثر بوده است؟	۲۱۳	۲/۵۱	-۵/۸۶۳	۲۱۲	۰۰۰
۴	نقش استاد مشاور در ایجاد انگیزه و تشویق به ادامه تحصیل در شما تا چه میزان مؤثر می‌باشد؟	۲۱۴	۲/۶۵	-۳/۶۹۷	۲۱۳	۰۰۰
۵	نقش استاد مشاور را در جهت حل و فصل مشکلات فردی و خانوادگی خود (مؤثر بر وضعیت تحصیلی چگونه ارزیابی می‌کنید؟)	۲۱۱	۲/۲۶	-۸/۹۴۶	۲۱۰	۰۰۰

ادامه جدول ۲.

۶	نقش استاد مشاور در ایجاد انگیزه و تشویق به شرکت در کلاس‌های جبرانی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۲۱۲	۲/۳۷	-۷/۲۲	۲۱۱	۰۰۰
۷	نقش استاد مشاور در ایجاد انگیزه و تشویق به شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۲۱۱	۲/۳۲	-۷/۵۴۶	۲۱۰	۰۰۰
۸	میزان زمان اختصاصی داده شده توسط استاد مشاور برای ارائه مشاوره و راهنمایی تحصیلی به شما تا چه میزان مناسب و کافی است؟	۲۰۷	۲/۳۵	-۷/۵۰۵	۲۰۶	۰۰۰
۹	استاد مشاور چه نقشی در فراهم سازی زمینه آشنایی با قوانین و مقررات آموزشی (انتخاب واحد، مشروطی، کمیسیون موارد خاص ...) شما داشته است؟	۲۱۳	۲/۳۵	-۷/۵۰۴	۲۱۲	۰۰۰
۱۰	است مشاور تا چه میزان در کنترل و ارزیابی مستمر وضعیت تحصیلی شما نقش دارد؟	۲۱۵	۲/۳۷	-۷/۱۹۷	۲۱۴	۰۰۰
۱۱	نقش استاد مشاور در توجه و پیگیری وضعیت تحصیلی شما در طول دوره آموزشی چگونه بوده است؟	۲۱۶	۲/۴۲	-۶/۶۸۲	۲۱۵	۰۰۰

انتظار مشخص شده بود. با توجه به سوالات منظور شده به این بخش و علی رغم اینکه ارزیابی دانشجویان از نقش استاد در این بخش در سطح مطلوبی نیست ولی میتوان گفت که ارزیابی کلی مورد سوال در این بخش (در سوال اول) نشان از اعتقاد دانشجویان به نقش داشتن استاد مشاور در زمینه پیشرفت علمی آنان دارد هر چند که عملاً و با توجه به مخاطب قرار گرفتن دانشجو در این زمینه این نقش در حد مطلوب پیاده نشده است.

محقق برای پاسخگویی به سوال اول تحقیق، علاوه بر اینکه آماره های تک تک سوالات منظور شده برای بررسی نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد را محاسبه و بررسی نموده است (پاراگراف بالا) با محاسبه میانگین کل سوالات (پرسش های منظور شده برای سوال کلی نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد) و مقایسه آن با سطح مورد انتظار مشخص شده توسط محقق، به بررسی سوال اول تحقیق پرداخته است؛ در ادامه، بررسی این سوال با تحلیل داده های بدست آمده از پاسخ دانشجویان به سوالات آن در جدول شماره ۲ می آید:

همان گونه که در جدول شماره ۲ آمده، میانگین همه سوالات از میانگین مقیاس ۵ درجه ای لیکرت یعنی عدد ۳ کمتر می باشد بیشترین میانگین (۲.۹۰) مربوط به سوال اول یعنی (برای پیشرفت تحصیلی خود تا چه میزان نقش استاد مشاور را موثر می دانید؟) و کمترین میانگین (۲.۲۶) مربوط به سوال ۵ یعنی (نقش استاد مشاور را در جهت حل و فصل مشکلات فردی و خانوادگی خود (موثر بر وضعیت تحصیلی) چگونه ارزیابی می کنید؟) می باشد.

همچنین آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که تفاوت میانگین همه سوالات بجز سوال اول با میانگین منظور شده برای آزمون آنها یعنی عدد سه و با ۰/۹۵ اطمینان تفاوت معنی داری دارد (یعنی این تفاوت ها واقعی بوده و حاصل شانس نیست) و مطلب بعدی این که همه میانگین ها منفی هستند. این امر بدین معنا است که دانشجویان شاهد نقش استاد مشاور را در زمینه تحصیلی و علمی خود خوب ارزیابی نمی کنند و این ارزیابی با ۰/۵ خطا قابل اطمینان است. به عبارت دیگر در هیچ یک از سوالات فوق رضایت دانشجویان به معیار انتخاب شده توسط محقق نرسیده و پایان تر از

جدول ۳. تعداد پاسخ دهندگان، میانگین، انحراف استاندارد، سطح معنی داری در سوال اول تحقیق با استفاده از آزمون تی تک گروهی

سؤالات تحقیق	تعداد پاسخ دهندگان	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد چگونه است؟	۲۱۸	۲/۴۷	۱/۰۶	-۷/۲۷	۲۱۷	۰۰۰

همانطور که جدول شماره ۳ نشان می دهد؛ میانگین کل سوالات مربوط به نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد ۲/۴۷ محاسبه شده است این عدد از میانگین مقیاس ۵ درجه ای لیکرت (عدد ۳) هم کمتر است آزمون تی تک گروهی این سوال نیز نشان می دهد که این عدد یعنی ۲/۴۷ با عدد منظور شده برای آزمون با آن یا به عبارت دیگر معیار و سطح انتظار محقق یعنی عدد سه تفاوت معنی داری دارد و تی محاسبه شده از عدد معیار کمتر بوده (علامت منفی تی) و این تفاوت هم معنی دار بوده و حاصل اتفاق و شانس نیست یعنی دانشجویان نقش استاد مشاور را در پیشرفت تحصیلی خود مثبت و

خوب ارزیابی نموده اند و ارزیابی آنها از سطح انتظار و معیار مشخص شده هم بطور واقعی کمتر است به عبارت دیگر طرح استاد مشاور نتوانسته در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد مفید و مثبت واقع گردد. سوال (۲): نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان چگونه است؟

برای بررسی سوال دوم تحقیق ابتدا فراوانی پاسخ دانشجویان به تک تک سوالات منظور شده برای بررسی نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان شاهد، میانگین پاسخ سوالات، تی تک گروهی محاسبه شده، درجه آزادی و سطح معنی داری برای سوالات محاسبه شده است نتایج در جدول شماره ۳ آمده است:

جدول ۴. آماره هایی توصیفی پرسش های سوال دوم تحقیق و آزمون آنها با استفاده از آزمون تی تک گروهی (t-test)

شماره	سؤالات	تعداد پاسخ ها	میانگین پاسخ ها	تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱۲	میزان تلاش و کمک استاد مشا ور در حل و فصل مشکلات روحی، روانی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۰۸	۲/۲۳	-۸/۵۰	۲۰۷	۳۱۱
۱۳	میزان تلاش و کمک استاد مشاور در کمک به حذف و یا کاهش موانع پیشبرد برنامه های علمی و فرهنگی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۱۲	۲/۴۱	-۶/۶۱	۲۱۱	۰۰۰
۱۴	استاد مشاور تا چه میزان شما را ترغیب به گسترش مطالعات و یا انجام تحقیقات تان نموده است؟	۲۱۵	۲/۳۰	-۷/۸۳	۲۱۴	۰۰۰
۱۵	میزان تلاش و کمک استاد مش اور در حذف یا کاهش تعارضات اخلاقی و ناهنجاری اجتماعی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۰۸	۲/۲۳	-۸/۹۹	۲۰۷	۰۰۰
۱۶	میزان تلاش و کمک استاد مشاور در رفع یا کاهش موانع رفتارهای سازشی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۰۸	۲/۲۸	-۸/۰۹	۲۰۷	۰۰۰
۱۷	توانایی استاد مشاور در حل تعارضات اخلاقی و کسب فضائل اخلاقی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۱۳	۲/۳۸	-۶/۸۸	۲۱۲	۰۰۰
۱۸	توانایی استاد مشاور در ایجاد و تقویت باورهای دینی - مذهبی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۰۷	۲/۴۴	-۵/۸۲	۲۰۶	۰۰۰
۱۹	توانایی استاد مشاور در بالا بردن اعتماد به نفس و رشد شخصیت فردی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۱۲	۲/۵۰	-۵/۲۵	۲۱۱	۰۰۰
۲۰	توانایی استاد مشاور در کمک به انس گرفتن با محیط دانشگاه (خاصه برای دانشجویان جدیدالورود) را چگونه ارزیابی می کنید؟	۲۱۰	۲/۴۱	-۶/۱۴	۲۰۹	۰۰۰

بعدی این که همه میانگین ها منفی هستند. این امر بدین معنا است که دانشجویان نقش استاد مشاور را در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان شاهد خوب ارزیابی نمی کنند و این ارزیابی حاصل شانس نبوده و با ۰/۰۵ خطا واقعی می باشد.

محقق برای پاسخگویی به سوال دوم تحقیق، علاوه بر اینکه آماره های تک تک سوالات منظور شده برای بررسی نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان شاهد را محاسبه و بررسی نموده است (پاراگراف بالا) با محاسبه میانگین کل سوالات این بخش (پرسش های منظور شده برای سوال کلی نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان شاهد) و مقایسه آن با سطح مورد انتظار مشخص شده یعنی عدد سه، به بررسی سوال دوم تحقیق پرداخته است؛ در ادامه بررسی این سوال با تحلیل داده های بدست آمده از آن می آید:

جدول ۵. تعداد پاسخ دهندگان، میانگین، انحراف استاندارد، سطح معنی داری سوال دوم تحقیق با استفاده از آزمون تی تک گروهی

سؤالات تحقیق	تعداد پاسخ دهندگان	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان چگونه است؟	۲۱۸	۲/۳۸	۱/۱۵۷۳	-۷/۸۳۶	۲۱۷	۰۰۰

نموده اند و این ارزیابی از سطح انتظار تعیین شده محقق برای بررسی آن هم کمتر است و این تفاوت معنی دار و با ۹۵ درصد اطمینان قابل قبول است.

۴-۴- سوال (۳): ارزیابی کلی دانشجویان شاهد از طرح استاد مشاور چیست؟

برای بررسی سوال سوم تحقیق ابتدا فراوانی پاسخ دانشجویان به تک تک سوالات منظور شده برای بررسی دیدگاه کلی دانشجویان شاهد از طرح استاد مشاور، میانگین سوالات، تی تک گروهی، درجه آزادی و سطح معنی داری برای سوالات محاسبه شده است (جدول ۶).

همانگونه که در جدول فوق آمده همه میانگین های سوالات فوق از میانگین مقیاس ۵ درجه ای لیکرت یعنی عدد ۳ کمتر می باشد بیشترین میانگین (۵۰. 2) برای سوال نوزدهم یعنی (توانایی استاد مشاور در بالا بردن اعتماد به نفس و رشد شخصیت فردی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟) و کمترین میانگین (۲۶. ۲) برای دو سوال ۱۲ و ۱۵ (یعنی ۱۲- میزان تلاش و کمک استاد مشاور در حذف یا کاهش تعارضات اخلاقی و ناهنجاری اجتماعی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟ ۱۵- میزان تلاش و کمک استاد مشاور در حل و فصل مشکلات روحی، روانی خود را چگونه ارزیابی می کنید) می باشد.

همچنین آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که تفاوت میانگین همه سوالات با میانگین منظور شده برای آزمون آنها (سطح مورد انتظار محقق) یعنی عدد سه با ۰/۹۵ اطمینان تفاوت معنی داری دارد (یعنی این تفاوت ها واقعی بوده و حاصل شانس نیست) و مطلب

همانطور که جدول ۵ نشان می دهد میانگین کل سوالات مربوط به نقش استاد مشاور در زمینه غیر تحصیلی دانشجویان شاهد 38. 2 محاسبه شده است این عدد از میانگین مقیاس ۵ درجه ای لیکرت هم کمتر است. آزمون تی تک گروهی این سوال نیز نشان می دهد که این عدد یعنی 38. 2 با عدد منظور شده برای آزمون آنها یعنی عدد سه تفاوت معنی داری دارد و t یعنی این عدد از عدد معیار ما کمتر بوده (علامت منفی تی) و این تفاوت هم معنی دار بوده و حاصل اتفاق و شانس نیست یعنی دانشجویان نقش استاد مشاور را در در زمینه های غیر تحصیلی خود مثبت و خوب ارزیابی

جدول ۶. آماره هایی توصیفی پرسش‌های سوال سوم تحقیق و آزمون آن‌ها با تی تک گروهی

شماره	سؤال‌ها	تعداد پاسخ‌ها	میانگین پاسخ‌ها	تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲۱	تا چه میزان با انتخاب استاد مشاور با شیوه کنونی موافقت می‌کنید؟	۲۱۰	۲/۳۴	-۷/۲۶	۲۰۹	۳۱۱
۲۲	تعامل و ارتباط استاد مشاور با شما و دوستان‌تان را تا چه حد مناسب می‌دانید؟	۲۱۲	۲/۳۷	-۶/۸۸	۲۱۱	۰۰۰
۲۳	میزان زمان اختصاص داده شده توسط استاد مشاور برای ارائه مشاوره به شما تا چه میزان مناسب (کافی) بوده است؟	۲۱۴	۲/۳۴	-۷/۴۶	۲۱۳	۰۰۰
۲۴	تلاش استاد مشاور در جهت مراجعه مجدد و مستمر به ایشان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۲۱۳	۲/۴۱	-۶/۴۶	۲۱۲	۰۰۰
۲۵	میزان رضایت کلی شما از طرح استاد مشاور چه قدر است؟	۲۱۸	۲/۴۲	-۶/۳۵	۲۱۷	۰۰۰

حاصل شانس نیست) و مطلب بعدی این که همه میانگین‌ها منفی هستند. این امر بدین معنا است که دانشجویان دیدگاه مثبت و مناسبی از استاد مشاور در دانشگاه شاهد ندارند.

محقق برای پاسخگویی به سوال سوم تحقیق، علاوه بر اینکه آماره های تک تک سوالات منظور شده برای بررسی دیدگاه کلی دانشجویان شاهد در باره طرح استاد مشاور را محاسبه و بررسی نموده است با استفاده از محاسبه میانگین کل سوالات منظور شده برای سوال کلی بررسی دیدگاه کلی دانشجویان شاهد در باره طرح استاد مشاور، را هم مورد بررسی قرار داده است. در ادامه بررسی این سوال همراه با تحلیل داده های بدست آمده از دانشجویان می آید:

همانگونه که در جدول شماره ۶ آمده همه میانگین های سوالات فوق از میانگین مقیاس ۵ درجه ای لیکرت یعنی عدد ۳ کمتر می باشد بیشترین میانگین (۲۰۲) برای سوال بیست و پنجم یعنی (میزان رضایت کلی شما از طرح استاد مشاور چقدر است؟) و کمترین میانگین (۲۰۳) برای دو سوال ۲۱ و ۲۳ (یعنی ۲۱- تا چه میزان با انتخاب استاد مشاور با شیوه کنونی موافقت می‌کنید؟ ۲۳- میزان زمان اختصاص داده شده توسط استاد مشاور برای ارائه مشاوره به شما تا چه میزان مناسب (کافی) بوده است؟) می باشد. همچنین آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که تفاوت میانگین همه سوالات با میانگین منظور شده برای آزمون آنها یعنی عدد سه با ۰/۹۵ / اطمینان تفاوت معنی داری دارد (یعنی این تفاوت ها واقعی بوده و

جدول ۷. تعداد پاسخ دهندگان، میانگین، انحراف استاندارد، سطح معنی داری سوال سوم تحقیق با استفاده از آزمون تی تک گروهی

سؤال‌های تحقیق	تعداد پاسخ دهندگان	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
دیدگاه کلی دانشجویان شاهد درباره طرح استاد مشاور چگونه است؟	۲۱۸	۲/۴۰	۱/۱۹	-۷/۳۵۹	۲۱۷	۰۰۰

(۴ مورد)، توانایی در برقرار ارتباط (۲ مورد) داشتن صبر و حوصله و انصاف، عدم پرداختن به مسائل کلیشه ای و پرداختن به مسائل کاربردی و مهم، آشنایی با روحیات دانشجویان و سعی در بالا بردن اعتماد به نفس، امید دادن به دانشجو در زمینه های تحصیلی، صادق، راستگو و راز دار بودن، مومن و معتقد بودن، وجود تمایل و رغبت برای ارائه مشاوره به دانشجویان، استاد مشاور باید انسانی فعال و پرکار باشد، آگاهی بالا در زمینه های ادامه تحصیل و اشتغال، داشتن ارتباط رشته ای با دانشجو، داشتن احساس تعهد و مسئولیت و دلسوزی نسبت به دانشجو (هر کدام یک مورد) از ویژگی های استاد مشاور مطوب از نظر دانشجویان است.

۲-مراجعات عمده دانشجویان شاهد و ایشارگر به استاد مشاور در چه زمینه های بوده است؟

بر اساس نتایج بدست آمده " زمینه های مراجعه دانشجویان به استاد مشاور " به شرح زیر است: تحصیلی، آموزشی و درسی (۳۳ مورد)، انتخاب و حذف واحد و تایید فرم (۱۱ مورد)، مسائل روحی و فردی (۹ مورد) برای برگزاری کلاس جبرانی، امضاء برای تشکیل کلاس، برنامه های فوق برنامه، آینده شغلی، خانوادگی، مذهبی و تحقیق و پژوهش (هر کدام یک مورد). همچنین در پاسخ به این سوال؛ برخی از دانشجویان به استاد مشاور خود اصلاً مراجعه ننموده اند، توجیه آنها در عدم مراجعه به دلیل؛ عدم اطلاع از طرح استاد مشاور (۱۱ مورد)، عدم اختصاص وقت توسط استاد مشاور (۱۱ مورد) و عدم علاقه مندی به این طرح (۶ مورد) بود. در تحقیق گله دار و همکاران (۱۳۸۹) نیز ۲.۵۹ درصد دانشجویان علت مراجعه به اساتید مشاور را مسائل تحصیلی و ۴.۱۹ درصد هم نیاز به منابع آموزشی ذکر نموده اند، در تحقیق هزاهوئی و فتیحی [19] هم ۶.۵۲ درصد مراجعه برای مسائل آموزشی و ۳۰ درصد برای ادامه تحصیل و ۶.۲۳ درصد هم برای مشاوره در زمینه منابع آموزشی بوده است.

همانطور که جدول ۷ نشان می دهد میانگین کل سوالات مربوط به بررسی دیدگاه کلی دانشجویان شاهد در باره طرح استاد مشاور ۴۰.۲ محاسبه شده است این عدد از میانگین لیکرت ۵ درجه ای هم کمتر است آزمون تی تک گروهی این سوال نیز نشان می دهد که این عدد یعنی ۴۰.۲ با عدد منظور شده برای آزمون آنها یعنی عدد سه تفاوت معنی داری دارد و t یعنی این عدد از عدد معیار ما کمتر بوده (علامت منفی تی) و این تفاوت هم معنی دار بوده و حاصل اتفاق و شانس نیست یعنی دانشجویان دیدگاه و نظر مثبتی را در باره طرح استاد مشاور ندارند.

تحلیل داده های حاصل از سوالات باز پرسشنامه

در پایان سوالات پرسشنامه این تحقیق دو پرسش باز پاسخ هم آمده بود و از دانشجویان خواسته شده بود نظرات خود را درباره آن بنویسند؛ سوالات باز پاسخ:

بطور کلی ویژگی های استاد مشاور مطلوب از نظر شما چیست؟

مراجعات شما بطور عمده به استاد مشاور در چه زمینه های بوده است؟

در ادامه پاسخ ها و فراوانی آنها در نظرات دانشجویان به این دو سوال می آید:

۱- بطور کلی ویژگی های استاد مشاور مطلوب از نظر شما چیست؟

در جمع بندی پاسخ های دانشجویان به این سوال، فراوانی پاسخ های آنان محاسبه شد و علی رغم اینکه در برخی موارد امکان ترکیب آنها با هم از نظر مفهومی وجود داشت کلیه پاسخ ها بدون ترکیب یا جمع بندی آنها بررسی شد. بر اساس نتایج بدست آمده "ویژگی های استاد مشاور مطلوب" از نظر دانشجویان شاهد و ایشارگر به ترتیب به این شکل است: پی گیری، کنترل و ارزیابی مستمر وضعیت تحصیلی دانشجویان (۱۶ مورد) و اختصاص وقت برای مشاوره با دانشجویان (۱۱ مورد)، آگاه داشتن از امور آموزشی، درسی، قوانین و بخشنامه ها (۱۰ مورد)، توان ایجاد انگیزه و ارائه راهنمایی به دانشجو در امور تحصیلی و غیر تحصیلی

مشاور در جهت حل و فصل مشکلات فردی و خانوادگی (مؤثر بر وضعیت تحصیلی) است که با توجه به نتایج بدست آمده این سوال کمترین میانگین را به خود اختصاص داده و ناشی از عدم ایفای نقش مناسب اساتید مشاور در این زمینه است که البته در تحقیق مشکبید حقیقی (۱۳۸۲) نیز به این موضوع اشاره شده است.

نتایج محاسبات صورت گرفته نشان داد که میانگین کل سوالات مربوط به نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد ۲.۷ محاسبه شده است این عدد از میانگین درجه ای لیکرت ۵ هم کمتر است؛ آزمون تی تک گروهی این سوال نیز نشان می دهد که این عدد (یعنی ۲.۷) با عدد منظور شده برای آزمون آنها یا به عبارت دیگر معیار و حداقل سطح انتظار محقق یعنی عدد سه تفاوت معنی داری دارد و تی محاسبه شده از عدد معیار کمتر بوده (علامت منفی تی) و این تفاوت هم معنی دار بوده و حاصل اتفاق و شانس نیست یعنی دانشجویان نقش استاد مشاور را در پیشرفت تحصیلی و علمی خود مثبت و خوب ارزیابی ننموده اند و ارزیابی آنها از سطح انتظار و معیار مشخص شده هم بطور واقعی کمتر است. این نتیجه در تحقیق مشکبید حقیقی (۱۳۸۲) و نیز در ادامه در بررسی نتایج سوال های کیفی این تحقیق نیز مورد تایید قرار می گیرد و البته مغایر با تحقیق توکلی (۱۳۷۸) در بررسی نقش استاد مشاور در پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاه سیستان و بلوچستان است.

لذا به نظر می رسد با توجه به نتایج تحقیقات محققان مختلف از جمله؛ صادق موسوی (۱۳۷۷) و گله دار (۱۳۸۹) و علی رغم اهمیت و نیاز دانشجویان در ارائه مشاوره، عدم رضایت دانشجویان از نقش آفرینی اساتید مشاور در زمینه های تحصیلی و علمی آنها به نوعی اثر بخشی این طرح را زیر سوال می برد لذا بازبینی و برنامه ریزی برای ایفای نقش بهتر و پررنگ تر

بیشترین پیشنهادات ارائه شده از جانب دانشجویان در مورد طرح استاد مشاور، در مورد تغییر در نحوه انتخاب استاد مشاور یا انتخاب استاد مشاور توسط دانشجویان (۵ مورد)، حذف آن با توجه به عدم تناسب این طرح با شرایط و وضعیت موجود (۵ مورد)، فراخوانی دانشجویان توسط استاد مشاور برای مراجعه به ایشان [تعیین وقت اختصاصی برای مراجعه دانشجویان (۳ مورد)، محدود کردن اجرای طرح فقط برای دانشجویان ترم اولی (۳ مورد)، رعایت تناسب جنسیت استاد با دانشجو (۳ مورد) و پی گیری، ارزیابی و نظر خواهی از دانشجویان در مورد استاد مشاور و اطلاع رسانی (۱ مورد) ارائه گردیده است.

بحث و نتیجه گیری

در رابطه با نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد، میانگین همه سوالات منظور شده برای بررسی نقش استاد مشاور در زمینه تحصیلی و علمی دانشجویان شاهد از میانگین مقیاس ۵ درجه ای لیکرت یعنی عدد ۳ کمتر می باشد بیشترین میانگین (۲.۹۰) برای سوال اول یعنی (برای پیشرفت تحصیلی خود تا چه میزان نقش استاد مشاور را مؤثر می دانید؟) و کمترین میانگین (۲.۲۶) برای سوال ۵ یعنی (نقش استاد مشاور را در جهت حل و فصل مشکلات فردی و خانوادگی خود (مؤثر بر وضعیت تحصیلی) چگونه ارزیابی می کنید؟) می باشد.

با توجه به نتایج تحقیقات مختلف از جمله هزاوه ئی و فتحی [19] گله دار و همکاران [7] موضوعات مراجعه دانشجویان به اساتید، مسائل آموزشی و تحصیلی است با وجود این دانشجویان در ارزیابی نقش اساتید در حل مسائل آموزشی و تحصیلی خود ارزیابی خوبی به عمل نیاورده اند. مطلب مهم دیگر این است که هر چند این سوال در مورد اهمیت وجود استاد مشاور برای کمک به دانشجویان است ولی مهم این است که استاد مشاور تا چه حد انتظارات دانشجویان را برآورده کرده است. سوال دیگر در این بخش چگونگی ارزیابی دانشجویان از نقش استاد

برای پاسخگویی به سوال دوم تحقیق، علاوه بر این که آماره های تک تک سوالات منظور شده برای بررسی نقش استاد مشاور در زمینه غیر تحصیلی دانشجویان شاهد را محاسبه و بررسی قرار گرفته است، میانگین کل سوالات با سطح انتظار مشخص شده مورد مقایسه قرار گرفته است. میانگین کل سوالات مربوط به نقش استاد مشاور در زمینه غیر تحصیلی دانشجویان شاهد 38.2 محاسبه شده است که این عدد نیز از میانگین مقیاس لیکرت 5 درجه ای هم کمتر است. آزمون تی تک گروهی این سوال نیز نشان می دهد که این عدد یعنی 38.2 با عدد منظور شده برای آزمون آنها یعنی عدد سه تفاوت معنی داری دارد یعنی عدد بدست آمده از عدد معیار یا سطح انتظار ما که در واقع حد وسط یا رضایت نسبی است کمتر است (علامت منفی تی) و این تفاوت هم معنی دار بوده و حاصل اتفاق و شانس نیست یعنی دانشجویان نقش استاد مشاور را در در زمینه های غیر تحصیلی خود مثبت و خوب ارزیابی نموده اند یا به عبارت دیگر رضایت نسبی یا 50 درصدی هم از این طرح ندارند (این ارزیابی از سطح انتظار تعیین شده محقق برای بررسی آن کمتر است) و این تفاوت معنی دار و با 95 درصد اطمینان قابل قبول است. در نتیجه استاد مشاور در این نقش نیز نتوانسته انتظارات دانشجویان را برآورد نماید. و وجوب بازنگری در این طرح را مجددا مورد تاکید قرار می دهد. بنابراین برای موفق نمودن این طرح که اثرات آن در رضایت دانشجویان از طرح منعکس می گردد باید اقداماتی از قبیل شرکت دادن اساتید در کارگاههای آموزشی، در اختیار گذاشتن آیین نامه ها و شرح وظایف، حمایت مسئولان و نظارت کافی برای این طرح انجام داد.

نتایج همچنین نشان می دهد همه میانگین های سوالات منظور شده برای بررسی دیدگاه کلی دانشجویان شاهد در باره طرح استاد مشاور، از میانگین مقیاس 5 درجه ای لیکرت یعنی عدد 3 کمتر می باشد بیشترین میانگین (2.42) برای سوال بیست و پنجم یعنی

اساتید در این زمینه باید مطمع نظر ستاد شاهد دانشگاه قرار گیرد.

در رابطه با نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان، میانگین همه سوالات منظور شده برای بررسی نقش استاد مشاور در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان شاهد از میانگین مقیاس 5 درجه ای لیکرت یعنی عدد 3 کمتر می باشد بیشترین میانگین (2.50) برای سوال نوزدهم یعنی (توانایی استاد مشاور در بالا بردن اعتماد به نفس و رشد شخصیت فردی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟) و کمترین میانگین (2.26) برای دو سوال 12 و 15 (یعنی 12- میزان تلاش و کمک استاد مشاور در حذف یا کاهش تعارضات اخلاقی و ناهنجاری اجتماعی خود را چگونه ارزیابی می کنید؟ 15- میزان تلاش و کمک استاد مشاور در حل و فصل مشکلات روحی، روانی خود را چگونه ارزیابی می کنید) می باشد.

همچنین آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که تفاوت میانگین همه سوالات با میانگین منظور شده برای آزمون آنها (سطح مورد انتظار محقق) یعنی عدد سه با 95.0٪ اطمینان تفاوت معنی داری دارد (یعنی این تفاوت ها واقعی بوده و حاصل شانس نیست) و مطلب بعدی این که همه میانگین ها منفی هستند. این امر بدین معنا است که دانشجویان نقش استاد مشاور را در زمینه های غیر تحصیلی دانشجویان شاهد خوب ارزیابی نمی کنند و این ارزیابی حاصل شانس نبوده و با 5.0٪ خطا واقعی می باشد. که البته با اضافه نمودن نظرات دانشجویان در سوالات باز پاسخ به نوعی ضرورت بازنگری در طرح را ضروری می سازد. در بررسی پیشینه تحقیق نیز مواجه با نتایجی می شویم که موافق با نتایج این تحقیق است مثل تحقیقات گله دار [7]، تحقیق توکلی [18] و نیز تحقیق صادق موسوی [11] که به نوعی از نا کارآمدی طرح سخن گفته اند. لذا ضروری تا این طرح در برنامه ریزی های آتی و براساس دیدگاه دانشجویان و "اساتید مشاور" اصلاح شود.

(میزان رضایت کلی شما از طرح استاد مشاور چقدر است؟) و کمترین میانگین (34، 2) برای دو سوال ۲۱ و ۲۳ (یعنی ۲۱- تا چه میزان با انتخاب استاد مشاور با شیوه کنونی موافقت؟ ۲۳- میزان زمان اختصاص داده شده توسط استاد مشاور برای ارائه مشاوره به شما تا چه میزان مناسب (کافی) بوده است؟) می باشد. همچنین آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که تفاوت میانگین همه سوالات با میانگین منظور شده برای آزمون آنها یعنی عدد سه با ۰/۹۵ اطمینان تفاوت معنی داری دارد (یعنی این تفاوت ها واقعی بوده و حاصل شانس نیست) و از آن جا که همه میانگین ها منفی هستند. این امر بدین معنا است که بطور کلی دانشجویان دیدگاه مثبت و مناسبی از استاد مشاور در دانشگاه شاهد ندارند.

در تحلیل سوالات به نظر می رسد علی رغم اهمیت و ضرورت وجود استاد مشاور که در تحقیق آقا جانی و همکاران (۱۳۸۲) هم به آن اشاره شده و نیز به نوعی در نظرات دانشجویان نیز منعکس شده، ساز و کار انتخاب استاد مشاور و نیز فرایند منظور شده برای آن مورد تایید هیچ یک از دو طرف نیست یعنی نه دانشجویان از استاد مشاور راضی است و نه استاد مشاور زمان لازم و یا حتی انگیزه لازم برای مراجعه دانشجویان فراهم می کند. این امر باعث شده که حتی ضرورت وجود استاد مشاور نیز برای دانشجویان کم اهمیت تر شود. میانگین کل سوالات مربوط به بررسی دیدگاه کلی دانشجویان شاهد در باره طرح استاد مشاور 40، 2 محاسبه شده است این عدد از میانگین لیکرت 5 درجه ای هم کمتر است یعنی با عدد معیار یا سطح انتظار ما که در واقع حد وسط یا رضایت نسبی است کمتر است (علامت منفی تی) و این تفاوت هم معنی دار بوده و حاصل اتفاق و شانس نیست، یعنی بطور کلی دانشجویان دیدگاه و نظر مثبتی را در باره طرح استاد مشاور ندارند و از آن رضایت ندارند.

در رابطه با ویژگی های استاد مشاور مطلوب از نظر دانشجویان (که در سوالات باز پاسخ در پرسشنامه

گنجانده شده بود) مهمترین ویژگی مد نظر دانشجویان در مورد استاد مشاور، جدی گرفتن و اهمیت دادن و تعهد و مسئولیت ایشان به این کار می باشد به نحوی که از فراوانی ویژگی های ذکر شده مشاهده می شود پی گیری، کنترل و ارزیابی مستمر وضعیت تحصیلی دانشجویان و اختصاص وقت برای مشاوره، بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. در بررسی از ویژگی های ذکر شده مشخص می شود که غالب ویژگی های مد نظر دانشجویان ویژگی های شخصیتی و فردی اساتید است و تاثیر پذیری آنها در زمینه های مختلف چه تحصیلی و چه غیر تحصیلی با نوع شخصیت اساتید در ارتباط است. با توجه به نتایج این تحقیق به نظر می رسد که عدم رضایت دانشجویان از اساتید مشاور به این ویژگی ها هم ارتباط داشته باشد لذا با توجه به عدم رضایت دانشجویان با وضعیت موجود به نظر می رسد برای برنامه ریزی های بعدی این ویژگی ها به نحو مطلوب در انتخاب اساتید مشاور مد نظر قرار گیرد و حتی به اطلاع آنها رسانده شود تا آنها از ویژگی های استاد مشاور مطلوب از نظر دانشجویان مطلع گردیده تا به نوعی اصلاح لازم را در برنامه و رفتار خود برای کسب رضایت دانشجویان بدست آورند. در جمع بندی و تحلیل نهایی از ویژگی های استاد مشاور مطلوب می توان این گونه نتیجه گرفت که با توجه به اهمیت و نقش های مختلف مد نظر طرح برای استاد مشاور بیشترین وجه مد نظر دانشجویان از استاد مشاور، ویژگی های شخصیتی و فردی است. به عبارت دیگر ایفای نقش مشاوره ای او در زمینه های مختلف ارتباط با ویژگی های شخصیتی/فردی او دارد که مسئله را به نحوه انتخاب استاد مشاور ربط می دهد که اتفاقا در این بررسی دانشجویان در سوال های باز پاسخ و علی رغم این که در این مورد سوالی طرح نشده بود به آن اشاره نموده و درخواست نموده بودند که انتخاب با دانشجویان باشد و خود دانشجویان با شناختی که از وضعیت و ویژگی های شخصیتی اساتید خود دارند خود به

برای مشاوره و راهنمایی می باشد. در این زمینه نیز باید به اختصاص تعداد محدودتری از دانشجویان به اساتید مشاور و نیز انتخاب اساتید مشاوره که دارای مسئولیت و مشغله کاری کمتری هستند مشکل را برطرف نمود. بعلاوه نیاز است اساتید ضمن نصب ساعات ملاقات در پشت درب دفتر خود و شرکت در فعالیت های جمعی مثل نمازجماعت اردو و حتی حضور در خوابگاه ها وقت بیشتری اختصاص دهند. همچنین نصب صندوق مکاتبه، انتخاب دانشجویان رابط و یا امکان تماس تلفنی نیز مفید باشد در این زمینه نیز مفید باشد.

یکی از علل عدم مراجعه دانشجویان به استاد مشاور، عدم علاقه مندی آنها به استاد مشاور است که در ۶ مورد دانشجویان آن را ذکر نموده اند. بحث عدم علاقه مندی بحث جدی و مهمی است که پیامد های آن به عدم تاثیر گذاری این طرح می انجامد، لذا با تغییر در شیوه انتخاب استاد مشاور، اعمال نظر دانشجویان در این انتخاب، ایجاد شرایط برای ذهنیت مثبت دانشجویان در این زمینه، معرفی و ارائه موفقیت های حاصل از استفاده دانشجویان از این طرح، تبیین و تفهیم اهداف و فرایند طرح و... در این زمینه می تواند مفید باشد.

نکته ای که باید به آن توجه کرد این است که با توجه به رسیدگی به امر آموزش فرزندان شاهد که در فرمایشات امام (ره) به آن تاکید شد و زمینه ساز تشکیل دفاتر ستاد شاهد در مدارس و دانشگاه ها گردید، نیاز به تلاش و همت مضاعف است. گرچه دانشجویان دانشگاه شاهد از امکانات خوبی برای رشد و شکوفایی در دانشگاه برخوردارند و اساتید مشاور نیز در این راه از هیچ گونه تلاشی فروگذاری نمی کنند و گواه آن نیز آمار بالای قبولی دانشجویان شاهد و ایثارگر در دوره های تحصیلات تکمیلی، المپیادها، و انتخاب آنها به عنوان دانشجویان نمونه کشوری است، اما این امر از تلاش بیشتر و سازمان یافته تر در این مورد نمی کاهد. و از آنجا که نام دانشگاه شاهد با کلمه شاهد مزین شده است شاید توقع دانشجویان از

انتخاب استاد مشاور بپردازند لذا در صورتی که انتخاب با دانشجویان باشد حتی آنها می توانند در صورت امکان جنسیت استاد مشاور (که یکی دیگر از درخواست های دانشجویان بود) را در انتخاب استاد مشاور خود دخیل دهند. و یا حداقل انتخاب استاد مشاور در ترم اول و دوم که دانشجویان با اساتید آشنا نیستند در اختیار دفتر ستاد شاهد دانشگاه و در ترم های دیگر در اختیار دانشجو قرار گیرد.

در رابطه با سوال باز پاسخ مربوط به زمینه های مراجعات دانشجویان شاهد و ایثارگر به استاد مشاور بررسی پاسخ های دانشجویان نشان می دهد که زمینه های عمده مراجعات دانشجویان به استاد مشاور، بیشتر در زمینه تحصیلی، آموزشی و درسی بوده و زمینه های غیر تحصیلی به نسبت نقش کمتری برای مراجعه دانشجویان به استاد مشاور داشته است. این نتیجه در تحقیقات گله دار و همکاران (۱۳۸۹) و نیز هزازه ای و فتح (۱۳۸۲) هم تأیید شده است این مطلب نقش اساتید مشاور را در پیشرفت تحصیلی نشان می دهد و با توجه به این که تحقیقات نشان داده اند میزان ترمهای مشروطی و واحدهای مردودی دانشجویان شاهد از غیرشاهد بیشتر است [۸] و بیشترین دلایل مراجعه دانشجویان در این زمینه است شاید این امر دلیلی باشد که اگر قرار است در این زمینه یعنی پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد و ایثارگر به آنها کمکی بشود انتخاب استاد به عهده خود دانشجویان باشد

در بررسی علل عدم مراجعه دانشجویان به استاد مشاور بیشترین توجیه، عدم اطلاع از طرح استاد مشاور (۱۱ مورد) بوده است، لذا ضروری است در این رابطه اطلاع رسانی لازم توسط ستاد شاهد صورت گیرد بعلاوه نیاز است از طرق مختلف مثل: فراخوانی از طریق برد، دانشجویان دیگر، تلفن و رابطه دوستانه نسبت به فراخوانی دانشجویان نزد اساتید مشاور اقدام شود

دومین دلیل در بررسی عدم مراجعه دانشجویان به استاد مشاور عدم اختصاص وقت از طرف استاد مشاور

-دانشجو نباید این حس را پیدا کند که استاد مشاور کسی است که کارها و تکالیف وی را انجام دهد در عین حالی که استاد مشاور باید بصورت مستمر وضعیت دانشجو را بررسی و تحت نظر داشته باشد.

-تا حد امکان به دانشجو اجازه داده شود تا استاد مشاور خود را خود انتخاب کند و تلاش شود استاد راهنما و استاد مشاور دانشجویان شاهد یک نفر باشد.

- اساتید مشاور بهتر است در مشاوره های خود، تفاوت مشاوره فرزندان شاهد(سهمیه شاهد) با فرزند وهمسر جانباز(سهمیه ایثارگران) را لحاظ کند. چراکه فرزندان شاهد بیشتر مشکلات عاطفی دارند، در حالی که فرزندان جانباز بیشتر مشکلات روانی در رابطه با رفتارهای عصبی پدر دارند

-از آنجا که برخی از اساتید مشاور از قوانین و مقررات طرح استاد مشاور بویژه در زمینه مشروطی، شرایط کمیسیون موارد خاص، حذف واحد، حذف ترم اطلاع کافی ندارند بهتر است از طریق دفاتر ستاد شاهد و ایثارگر با گذاشتن کارگاه و یا در اختیار گذاشتن مقررات و قوانین در قالب جزوه، بروشور، اطلاعات اساتید مشاور را بروز کنند تا آنها بتوانند راهنمایی و مشاوره دقیق و درستی انجام دهند.

آن بیشتر است و این امر حاکی از کم کاری در این زمینه ندارد، بلکه نتایج می طلبد که این طرح با توجه به شرایط جدید مورد بازبینی و اصلاح قرار گیرد تا کارآیی آن افزون گردد لذا برخی از راهکارهایی (با توجه به نتایج تحقیق بویژه بخش سوالات بازپاسخ) که در این زمینه می تواند راهگشا باشد عبارتند از:

-اختصاص وقت بیشتری برای مشاوره دانشجویان شاهد و نیز داشتن برنامه ساعات مشاوره مهم است البته بهتر است امکان برقراری مشاوره از طریق اینترنت بدون حضور فیزیکی نیز میسر باشد.

-دانشجو باید استاد مشاور را دوست، محرم اسرار خود بداند و استاد مشاور باید این اعتماد را در دانشجو ایجاد کند.

-با توجه به تفاوت فردی دانشجویان اساتید مشاور باید شناخت عمیق تری از دانشجویان داشته باشند و تلاش کند تا ضمن درک دانشجو، در آنها برای تحصیل و پیشرفت ایجاد انگیزه کند.

-دانشجویان را باید از نقش مفید استاد مشاور در پیشرفت شان و نیز مسائل مختلف آموزشی مبتلا در طول تحصیل آگاه نمود.

منابع

۱۰. مشکبید حقیقی، محسن (۱۳۸۲). "بررسی و تبیین میزان موفقیت طرح استاد مشاور در پیشبرد امور آموزش و پرورش دانشجویان شاهد". پروژه تحقیقاتی، قابل دستیابی در: <http://www.navideshahed.com/fa/index.php?Page=definition&UID=۳۷۸۵۹>
۱۱. صادق موسوی، سید خسرو (۱۳۸۳) عملکرد طرح شاهد در بخش آموزشی عالی (نحوه دستیابی به هدفها. طرح: کاربردی.
۱۲. یزدی، مرضیه (۱۳۸۲) بررسی نگرش دانشجویان شاهد درمورد اثربخشی خدمات آموزشی اداره کل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه بوعلی سینا. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی رشته آموزش بزرگسالان
۱۳. شیردل، مهدی (۱۳۸۱). بررسی میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاه فردوسی مشهد ورودی ۷۹-۸۱. پایان نامه کارشناسی دانشگاه فردوسی.
۱۴. کاهه، مهدی (۱۳۷۵) بررسی علل افت تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاه صنعتی امیرکبیر. پایان نامه تحصیلی دانشگاه تهران.
۱۵. حسینی، سیده ربابه و نوروزی، ربابه (۱۳۸۳). بررسی میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان شاهد در مقایسه با دانشجویان عادی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان زنجان پایان نامه کارشناسی دانشگاه پیام نور زنجان.
۱۶. هومن، حیدر علی. (۱۳۷۱). "شناخت روش علمی در علوم رفتاری". تهران: پارسا
۱۷. توکلی، خدیجه (۱۳۸۳). بررسی تأثیر مشاوره تربیتی- تحصیلی مشاوران دبیرستانهای شاهد دختران و پسران مقطع متوسطه از دیدگاه دانش آموزان، مدیران، معاونان و دبیران استان مازندران. پایان نامه دانشگاه آزاد واحد ساری.
۱. منصور کیایی، پریدخت (۱۳۷۴) بررسی و مقایسه روشهای مشاوره فردی و گروهی در کاهش میزان اضطراب دانشجویان دختر مقطع کارشناسی سال تحصیلی ۷۴-۷۵ دانشگاه تربیت معلم تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم تهران.
۲. شفیق آبادی، عبدالله (۱۳۸۳). راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی. انتشارات سمت
۳. شعاری نژاد، علی اکبر (۱۳۶۴). فرهنگ علوم و فناوری. انتشارات امیرکبیر
۴. شریفی، حسن و حسینی، سید مهدی (۱۳۷۰). اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره. انتشارات رشد
۵. اردبیلی، یوسف (۱۳۷۱). "مدیریت در آموزش و پرورش". تهران انتشارات سمت.
۶. ربیعی، محمد؛ صالحی نجف آبادی، رضوان و سیادت، سد علی (۱۳۸۲) "بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد شهرکرد". تازه های پژوهش مشاوره ۶(۲۲): ۸۹-۱۰۶
۷. گلر دار، نسرین؛ ماسوری، ثریا؛ بیرجندی، مهدی (۱۳۸۹). "رضایتمندی دانشجویان از مشاوره تحصیلی اساتید به عنوان یک منبع حمایتی". مجموعه مقالات پنجمین همایش سراسری بهاشت روانی دانشجویان. ص ۳۰۱-۳۰۰
۸. بنی اسدی، علی (۱۳۸۳). "بررسی میزان اثربخشی طرح استاد مشاور در کاهش آسیب های آموزشی و روانی و فرهنگی دانشجویان شاهد"; پروژه تحقیقاتی، قابل دستیابی در: <http://www.shahed.isaar.ir/fa/index.php?Page=definition&UID=۱۸۸۵۸۴>
۹. کریمی، ابو بکر (۱۳۸۳). بررسی و تبیین میزان موفقیت عملکرد طرح استاد مشاور در پیشبرد امور آموزشی و پرورشی دانشجویان شاهد دانشگاه کردستان. پایان نامه کارشناسی دانشگاه کردستان.

۱۹. هزاوه لویی سید محمد مهدی (۱۳۸۲). "مقایسه تاثیر دو روش آموزشی اساتید راهنما بر رضامندی دانشجویان از راهنمایی تحصیلی در دانشگاه علوم پزشکی همدان"، مجله دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، ۵، ۲، ۱۶-۲۵

۱۸. آقاجانی، حاجی؛ قربانی، سعید؛ راهب و صادق، محمد و همکاران (۱۳۸۲). "عملکرد نحوه انتخاب و شرح وظایف اساتید راهنما از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان". مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل، ویژه نامه مقالات آموزشی پزشکی ۲، تابستان ۱۳۸۲.